Fíggjarmálaráðið

Dagfesting:	07.03.2024
Mál nr.:	24/02065
Málsviðgjørt:	AD, BAB, JS, EC
Ummælistíð:	29.01.24/12.02.24
Eftirkannað:	21.02.2024

Uppskot til

Løgtingslóg
um
heildarætlan fyri Kjarnuna

§ 1. Landsstýrisfólkinum verður heimilað at halda útreiðslur til at fremja heildarætlan at nútímansgera toll- og skattaskipanir landsins.
Stk. 2. Útreiðslurnar til heildarætlanina kunnu í mesta lagi vera 150 mió. kr.

§ 2. Henda løgtingslógin kemur í gildi dagin eftir, at hon er kunngjørd, og fer úr gildi 31. desember 2031.

Kapittul 1. Almennar viðmerkingar

1.1. Orsakir til uppskotið

Ótíðarhóskandi skipanir

Skipanirnar hjá TAKS eru í dag vorðnar ov gamlar og ótíðarhóskandi. Tær stuðla ikki undir dagførd krøv, dagførdar arbeiðsgongdir og ætlanir hjá TAKS. Skipanirnar eru bygdar á gamla tøkni frá 1980unum og eru tí avbjóðandi at viðlíkahalda.

Samtíðarskattaskipanin kom 1. apríl 1984. Tað eru nú 40 ár síðani, vit fingu núverandi tøkniliga grundvøll fyri okkara skattaskipan. Skattaskipanin varð ment av Elektron, og var tá grundað á somu tøkni, sum peningastovnarnir tá brúktu.

Flyting yvir á Windows frá 2013 til 2018

Í tíðarskeiðinum frá desember 2010 til 2012 arbeiddi TAKS saman við Elektron um at greina, hvussu ein nútímansgerð ella útskifting av fakskipanunum kundi gerast.

Í hesi tilgongdini gjørdist greitt, at tað í fyrsta umfari var alneyðugt at flyta fakskipanirnar frá gamla mainframe-pallinum til ein nýggjari Windows-pall. Tað vóru tvær orsakir til hetta:

1. Peningastovnarnir, sum TAKS higartil deildi mainframe-pallin við, gjørdu av at flyta sínar skipanir til Danmarkar, sum merkti, at TAKS kom einsamalt at standa við kostnaðinum at reka pallin. Árligu útreiðslurnar til rakstur hjá TAKS fóru tí at økjast.
2. Mainframe-pallurin var avoldaður, og Elektron kundi ikki veita vissu fyri, at hann ikki fór at steðga upp. Gjørdi hann tað, fór tað at fáa stórar avleiðingar fyri rakstrartrygdina av fakskipanunum hjá TAKS.

Løgtingið samtykti í 2013 Løgtingslóg um tøkniliga umlegging av skattaskipanini. Sí løgtingsmál 81/2012. Talan var um at flyta fakskipanirnar hjá TAKS frá mainframe (stórteldu) til Microsoft Windows grundaðar servarar.

Hendan flytingin var ein sokallað ein-til-ein flyting, sum merkir, at success kriteriið var, at ongin skuldi merkja nakran mun, at alt skuldi koyra, sum tað plagdi, men at allar skipanirnar vórðu fluttar frá mainframe-rakstur til servara-rakstur.

Verkætlanin var liðug í 2018 og hepnaðist sera væl, um enn nakað seinkað. Flytingin hevði ongar álvarsligar fylgir fyri hvørki borgarar, virkir ella samfelagið sum heild. Tað vísti seg stutt eftir flytingina, at hon varð fullførd í síðstu løtu, tí tá sløknaði tann gamli pallurin, og tað var ógjørligt at fáa lív í hann aftur. Eftir væleydnaðu flytingina hevur TAKS á hvørjum ári endurtikið, at tørvur er á at nútímansgera fakskipanirnar.

Nútímansgerð byrjar

Í 2019 fóru TAKS og Elektron at kanna, hvør nýggj tøkni skuldi brúkast til at nútímansgera skipanina, og við árslok 2020 var komið til eina niðurstøðu. Fyri at tryggja, at niðurstøðan var røtt, varð óheftur ráðgevi biðin um at meta um hana. Hetta var fyrst í 2021 og í mars hetta sama árið, varð so endaliga avgjørt, at arbeiðast skuldi fram í móti:

- einum servicegrundaðum arkitekturi,
- einum API-grundaðum dátuútvekslingslagi,

- einum low code-menningaramboði til at menna brúkaramótið (OutSystems).

Málsgongdin higartil
Yvirlit yvir málsgongdina higartil:

2010	• Elektron boðar frá, at okkurt má gerast við Toll- og skattaskipana, tí hon fer ikki at kunna koyra leingi afturat.
2011	• Greining av tørvi og kostnaði. Niðurstøðan var, at flytingmigrering skuldi gerast fyrst.
2013	• Játtan til at flyta Toll- og skattaskipanina samtykt, og verkætlanin sett í gongd.
2018	• Flytingin liðug í november og hepnast væl. Stutt eftir steðgar gamli plattformurin upp.
2019	• TAKS fer undir arkitekturverkætlan í sambandi við nútímansgerð av Toll- og skattaskipanini, men lítil orka er á stovninum til slíka ætlan, so tað gongur seint. Korona rakar eisini.
2020	• TAKS metir, at bíðast kann ikki longur við nútímansgerðini og fer til verka, hóast fígging ikki er útvegað.
2021	• Í januar verður óheftur ráðgevi biðin um at koma við tilmælum um skipanararkitektur og val av menningaramboði til brúkaramót. • Í juni byrjar uppseting av nýggjum menningar- og rakstrarplattformum (OutSystems, service-infrastrukturi, Docker og Kubernetes). • Verkætlanarleiðari settur í starv og útboð gjørt til at manna eitt menningartoymi. • Í september er kick-off til menning av fyrsta parti av skipanini.
2022	• Verkætlanin gongur eftir ætlan, men steðgar við ársenda, tí fígging vantar. Tó er neyðugt at gera tillagingar í mun til nýggju virkisskránna hjá Talgildu Føroyum.
2023	• Nærum øll kt-játtanin hjá TAKS verður brúkt til at fyrireika íbinding í nýggju virkisskránna hjá Talgildu Føroyum. Hetta verður gjørt í nýggju tøknini.

Útboð
Í mun til nútímansgerð av toll- og skattaskipanini og útboð er avmarkað, hvørjir partar av verkætlanini kunnu bjóðast út. Stórur partur av forrætningslogikkinum er sera torgreiddur, og tað krevur sera stórt innlit í verandi kt-skipanir, sum stuðla undir virkseminum hjá TAKS, at arbeiða við hesum. Hesa vitan eru tað bert nøkur fá lyklastarvsfólk á Elektron sum hava.

Hetta merkir, at arbeiðið við at nútímansgera tann partin, sum verður kallaður back-end, ikki kann bjóðast út, men at tað er Elektron, ið skal gera hetta arbeiðið. TAKS hevur sáttmála við Elektron um menning.

Hinvegin er tann parturin av verkætlanini, sum snýr seg um at menna nýggja brúkaraflatu til starvsfólkini, boðin út millum føroyskar veitarar. Í 2021 hevði TAKS eitt útboð eftir OutSystems-mennarum. Formula vann hetta útboð. Harafturat er neyðugt at knýta ymiska serfrøði til verkætlanina, so sum agila prosjektleiðslu og serfrøðingar í OutSystems. Í hesum sambandi hevur TAKS í løtuni eina avtalu við donsku fyritøkuna NNIT. Veitarar eru tískil Elektron, Formula og NNIT, men hetta kann broytast í verkætlanartíðarskeiðinum.

Samanlagt er umleið helvtin av verkætlanini boðin alment út, og hin helvtin er menning frá Elektron, sum ikki er boðin út.

Ein partur av heildarætlanini, sum ikki er viðgjørdur enn, er, hvørt tann parturin, sum kallast bókhaldsskipanin, skal nútímansgerast á sama hátt sum restin av toll- og skattaskipanini ella ikki. Her kann tað vísa seg, at tað er skilabetri at velja eina standardskipan til áognarstýring. Um avgerðin verður at brúka eina standardskipan, so verður tann parturin eisini boðin út.

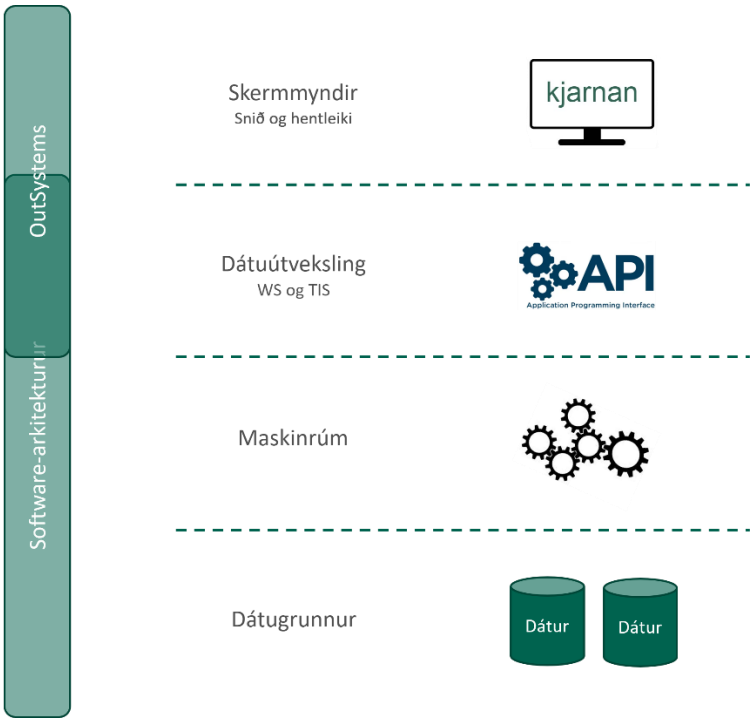
Nútímansgjørda skipanin
Myndin vísir arkitekturin í nútímansgjørdu skipanini. Tað sæst, hvussu hon er uppbygd sum ein lagkøka. Tað merkir, at hon hevur ein lagdeildan arkitektur, sum tað eitur.

Niðast eru dátugrunnarnir. Dátugrunnarnir verða fyri tað mesta óbroyttir í hesari verkætlan.

Næstniðast er maskinrúmið, forrætningslogikkurin á fakmáli, har upplýsingar úr dátugrunninum verða viðgjørdar og settar upp, soleiðis sum ásett er, at tær skulu verða uppsettar.

Upplýsingarnar verða sendar til næsta lag, dátuútvekslingslagið, haðani tær fara út á skermarnar hjá brúkarunum og so aftur sama veg. Á henda hátt samskifta skipanin og brúkarin.

Niðastu løgini verða nútímansgjørd av Elektron. Tað krevur nágreiniligan kunnleika um skipanina at arbeiða við hesum løgum, og ta vitanina hevur bert Elektron.

Arbeiðið við at gera ovastu løgini, t.e. skermmyndir og annað, hevur verið í útboði. Formula fekk ta uppgávuna. Ment verður í OutSystems. Tað er skipan, sum Talgildu Føroyar eisini brúka, og sum gevur samstarvsfyrimunir.

Nærri útgreining av verkætlanini sæst í fylgiskjali 1 “Heildarætlan fyri Kjarnuna Nútímansgerð av Toll- og skattaskipanum 2024 – 2029”.

1.2. Galdandi lóggáva
Ongin galdandi lóg er fyri at nútímansgera toll- og skattaskipanir landsins.

1.3. Endamálið við uppskotinum
Endamálið við lógaruppskotinum er at geva landsstýriskvinnuni heimild at brúka 150 mió. kr. at nútímansgera skatta- og tollskipanirnar hjá TAKS.

Talan er um 35 verkætlanir í samlaðu heildarætlanini, og TAKS metir, at hetta kemur at kosta umleið 100 mió. kr. í 2022 prísi.

Av teirri grund, at heildarætlanin fevnir um eitt 6 ára tíðarskeið, er neyðugt at leggja upp fyri príshækkingum og óvissum, soleiðis at samlaði kostnaðurin er mettur at verða 150 mió. kr.

1.4. Samandráttur av nýskipanini við uppskotinum
Gamla kt-skipanin hjá TAKS skal nútímansgerast og framtíðartryggjast. TAKS hevur boðað frá, at tað er bráðneyðugt, at farið verður í gongd við at nútímansgera og framtíðartryggja kt-skipanirnar hjá TAKS. Hesar eru grundarlagið fyri meginpartin av inntøkunum hjá Landskassanum. Kt-skipanin er frá 1984, og síðani tá er bygt uppá hesa skipan, soleiðis at talan er samanlagt um eina sera stóra og fløkjasliga skipan, sum er ment í gamlari tøkni.

Tá talan er um framtíðartryggjan, so verða skipanirnar nú gjørdar soleiðis, at tær leypandi kunnu viðlíkahaldast og mennast, soleiðis at man varðveitir ein framtíðartryggjaðan kt-pall, har menningarorka, kt-mennarar, er tøk framyvir. Tað er tað ikki sum nú er við núverandi tøkni.

Fyri at nútímansgera skipanirnar hjá TAKS, er ætlanin at seta í verk 35 verkætlanir. Hesar 35 verkætlanirnar verða býttar á fýra parallellar menningarleiðir, sum síðani verða raðfestar av leiðsluni hjá TAKS út frá eini meting um, hvat gevur TAKS og føroyska samfelagnum mest virði.

Út frá hesi yvirskipaðu ætlanini, verða verkætlanirnar á hvørjari leið raðfestar í eini sokallað agilari tilgongd. Raðfestingarnar verða gjørdar út frá, hvørjar verkætlanir eru mest átrokandi í mun til avgerandi vitan, sum ikki verður tøk innan stutta tíð, og sum harvið skapa størst virði.

- Útskifting av tøkniliga pallinum til nýmótans tøkni.
- Nútímansgerð av teimum 35 størri og smærri fakskipanunum, har nágreinast skulu gott 60 eftirlitslistar og 900 skermmyndir fyri at tryggja, at allir funktiónir eru við.
- Nýggj standardloysn til at handfara hendingarlistar til at stuðla undir skynsamt eftirlit.
- Nýggjar standardloysnir, sum knýta Kjarnuna og journalskipanina saman til at stuðla undir smidliga málsviðgerð.
- Nýggjar standardloysnir til at stuðla undir eftirlitsarbeiðið.
- Nýggj brúkarastýring grundað á Active Directory.
- Nýggj standardloysn til skjalagoymslu.
- Nýggj standardloysn til kladdu.
- Integratión til Virkisskránna, FOLK, BSL og aðrar samstarvsfelagar.

1.5. Ummæli og ummælisskjal
Uppskotið er gjørt í samstarvi við TAKS. Hesi hava fingið uppskotið til ummælis, umframt at uppskotið hevur ligið frammi á almenna hoyringarportalinum frá 29.01.24 til 12.02.24:

- Vinnuhúsið (KT- felagið)
- Felagið Peningastovnar
- Kommunufelagið
- Hagstovan
- Gjaldstovan

Ummælini eru viðgjørd í ummælisskrivinum, sum er í fylgiskjali 3, umframt viðmerkingar frá TAKS í fylgiskjali 4.

Kapittul 2. Avleiðingarnar av uppskotinum

2.1. Fíggjarligar avleiðingar fyri land og kommunur
Heildarætlanin verður mett at kosta umleið 100 mio. kr. í 2022 prísum. Fyri at taka hædd fyri príshækkingum, óvissu og óvæntaðum meirkostnaði verður lagt upp fyri einum meirkostnaði á 50% oman á samlaðu kostnaðarætlanina.

Fíggjarkarmurin sær tí soleiðis út árini 2024 til 2029:

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Samanlagt	Prísbroyting	Váðaískoyti	Samanlagt
Starvsfólk	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	7,2	1,4	2,2	10,8
Menningarleið 1 (Borgari)	4,4	7,6	6,2	5,3	6,5	1,5	31,5	5,7	10,0	47,2
Menningarleið 2 (Virkir)	4,1	7,4	6,1	6,0	6,0	5,0	34,6	6,8	10,5	51,9
Menningarleið 3 (Grunnur v.m.)	0,2	0,0	5,6	5,6	0,0	0,0	11,4	2,2	3,5	17,1
Menningarleið 4 (Bókhald)	0,0	5,5	4,0	5,5	0,0	0,0	15,0	2,6	4,9	22,5
Samanlagt	**9,9**	**21,7**	**23,1**	**23,6**	**13,7**	**7,7**	**99,7**	**18,6**	**31,2**	**149,5**
Mettur prísvøkstur	0,8	2,7	3,9	5,1	3,6	2,4	18,6			
Váðaískoyti		8,1	8,6	7,7	5,2	1,6	31,2			
Samanlagt við prís og váðaískoyti	**10,7**	**32,6**	**35,6**	**36,4**	**22,6**	**11,7**	**149,5**			

Í Fíggjarlógini fyri 2024 eru játtaðar 11 mió. kr. á høvuðskonto 3.15.1.12. Nýggj skattaskipan.

Príshækkingin er sett til 4% árliga (frá 2022).

Rakstrarútreiðslurnar til kt-skipanirnar hjá TAKS broytast ikki munandi av hesari verkætlanini og verða hildnar av rakstrarjáttanini hjá TAKS.

2.2. Umsitingarligar avleiðingar fyri land og kommunur
Uppskotið hevur jaligar umsitingarligar avleiðingar fyri landið. Verkætlanin leggur dent á at skapa nýmótans kt-amboð, sum kunnu vera við til at skapa eitt skynsamari og munadyggari, t.e. effektivari, TAKS. Verkætlanin hevur onga umsitingarligar avleiðingar fyri kommunur.

2.3. Avleiðingar fyri vinnuna
Uppskotið hevur ikki avleiðingar fyri vinnuna.

2.4. Avleiðingar fyri umhvørvið
Uppskotið hevur ikki avleiðingar fyri umhvørvið.

2.5. Avleiðingar fyri serstøk øki í landinum
Uppskotið hevur ikki serligar fíggjarligar, umsitingarligar, umhvørvisligar ella sosialar avleiðingar fyri ávís øki í landinum.

2.6. Avleiðingar fyri ávísar samfelagsbólkar ella felagsskapir
Uppskotið hevur ikki avleiðingar fyri ávísar samfelagsbólkar ella felagsskapir.

2.7. Millumtjóðasáttmálar á økinum
Uppskotið hevur ikki avleiðingar fyri millumtjóðasáttmálar.

2.8. Tvørgangandi millumtjóðasáttmálar

1) **Hoyvíkssáttmálin**
   Lógaruppskotið hevur ongar avleiðingar fyri Hoyvíkssáttmálan.

2) **Evropeiski mannarættindasáttmálin, EMRS**
   Lógaruppskotið hevur ongar avleiðingar fyri Evropeiska mannarættindasáttmálan.

3) **Sáttmáli Sameindu Tjóða um rættindi hjá einstaklingum, ið bera brek**
   Lógaruppskotið hevur ongar avleiðingar fyri Sáttmála Sameindu Tjóða um rættindi hjá einstaklingum, ið bera brek.

2.9. Markaforðingar
Uppskotið hevur ikki markaforðingar við sær.

2.10. Revsing, fyrisitingarligar sektir, pantiheimildir ella onnur størri inntriv
Uppskotið hevur ongar ásetingar um revsing, fyrisitingarligar sektir ella pantiheimildir ella onnur størri inntriv í rættindi hjá fólki.

2.11. Skattir og avgjøld
Uppskotið hevur ongar ásetingar um skattir og avgjøld.

2.12. Gjøld
Uppskotið hevur ongar ásetingar um gjøld.

2.13. Áleggur lógaruppskotið likamligum ella løgfrøðiligum persónum skyldur?
Uppskotið áleggur ikki likamligum ella løgfrøðiligum persónum skyldur.

2.14. Leggur lógaruppskotið heimildir til landsstýrismannin, ein stovn undir landsstýrinum ella til kommunur?
Uppskotið heimilar landsstýriskvinnuni at nýta upp í 150 mió. kr. til at fremja heildarætlan fyri nútímansgerð av skatta- og tollskipanum landsins.

2.15. Gevur lógaruppskotið almennum myndugleikum atgongd til privata ogn?
Uppskotið gevur ikki almennum myndugleikum atgongd til privata ogn.

2.16. Hevur lógaruppskotið aðrar avleiðingar?
Umframt omanfyri nevndu avleiðingar fer lógaruppskotið at gera tað lættari og smidligari at gera tillagingar í kt-skipanini, tá ið broytingar í framtíðini verða gjørdar í galdandi lóggávu.

2.17. Talvan: Yvirlit yvir avleiðingarnar av lógaruppskotinum

	Fyri landið ella landsmyndug-leikar	Fyri kommunalar myndugleikar	Fyri pláss ella øki í landinum	Fyri ávísar samfelags-bólkar ella felagsskapir	Fyri vinnuna
Fíggjarligar ella búskaparligar avleiðingar	Ja	Nei	Nei	Nei	Nei
Umsitingarligar avleiðingar	Ja	Nei	Nei	Nei	Nei
Umhvørvisligar avleiðingar	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Avleiðingar í mun til altjóða avtalur og reglur	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Sosialar avleiðingar			Nei	Nei	

Kapittul 3. Serligar viðmerkingar

3.1. Viðmerkingar til ta einstøku greinina

Til § 1
Eftir uppskotinum verður heimilað landsstýrisfólkinum at gera neyðugar avtalur at nútímansgera skipanirnar hjá TAKS.

Hetta er ein materiell heimild, og av tí at heildarætlanin hevur við sær útreiðslur 6 fylgjandi fíggjarár, er neyðugt at útvega játtan fyri hvørt ár til útreiðslurnar í tí árinum.

Til § 2
Áseting um gildiskomu. Lógin kemur í gildi dagin eftir, at hon er kunngjørd, og fer úr gildi 31. desember 2031.

Fíggjarmálaráðið, 07. mars 2024

Ruth Vang
landsstýriskvinna

/ Bjarni Askham Bjarnason

Yvirlit yvir fylgiskjøl:
Fylgiskjal 1: Heildarætlan fyri Kjarnuna Nútímansgerð av Toll- og skattaskipanum 2024 – 2029
Fylgiskjal 2: Útboð av OutSystems 2021
Fylgiskjal 3: Ummælisskriv
Fylgiskjal 4: Upprit frá TAKS til ummælini
Fylgiskjal 5: Varðar, tíðarætlan og útgreining fyri heildarætlanina
Fylgiskjal 6: Ummæli frá Klintra
Fylgiskjal 7: Ummæli frá Gjaldstovuni
Fylgiskjal 8: Ummæli frá KT-felagnum
Fylgiskjal 9: Ummæli frá Hagstovuni
Fylgiskjal 10: Ummæli frá Felagnum Peningastovnar
Fylgiskjal 11: Orðalisti